

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/46/2004

PREFERENCJE PARTYJNE W MARCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w marcu¹, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 52% ankietowanych (o 1 punkt mniej niż na przełomie lutego i marca).

Partią cieszącą się największym zaufaniem społecznym nadal pozostaje PO, na którą chciałoby głosować 27% zadeklarowanych wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne. W porównaniu z dwoma poprzednimi pomiarami poparcie dla PO nieznacznie się obniżyło (spadek o 2 punkty). Na drugim miejscu naszego rankingu znajduje się Samoobrona, którą w marcu poparłoby 24% potencjalnych wyborców mających określone sympatie partyjne. Tegoroczne notowania Samoobrony wciąż mają tendencję wzrostową - w stosunku do przełomu lutego i marca poparcie dla partii Andrzeja Leppera wzrosło tylko minimalnie, jednak gdy za punkt odniesienia przyjmiemy początek roku wzrost ten wynosi aż 13 punktów procentowych. Na trzecim miejscu znalazł się PiS, na który chciałoby oddać głos 15% potencjalnych wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne. W porównaniu z poprzednim pomiarem poparcie dla tej partii wzrosło aż o 5 punktów - jest to największa zmiana, jaką odnotowaliśmy w marcu. Już trzeci raz z rzędu obserwujemy kurczenie się elektoratu SLD. Obecnie na Sojusz chce głosować jedynie co dziesiąty zadeklarowany wyborca mający sprecyzowane sympatie polityczne (10%). Wprawdzie w stosunku do poprzedniego pomiaru spadek odsetka zadeklarowanych wyborców SLD jest niewielki, jednak w porównaniu z notowaniami z początku lutego liczba zwolenników tej partii zmalała o 8 punktów procentowych. Nie zmieniło się natomiast poparcie dla drugiego z koalicjantów - UP, na którą w ewentualnych wyborach zamierza oddać swój głos 3% wyborców. W sumie zatem obecną koalicję rządową gotowych byłoby poprzeć 13% potencjalnych uczestników

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (166), 5-8 marca 2004 roku, reprezentatywna próba losowa dorosłych Polaków (N=1022).

wyborów mających sprecyzowane sympatie partyjne, nieznacznie mniej niż na przełomie lutego i marca. Po raz drugi z rzędu notujemy spadek poparcia dla LPR - na tę partię chce obecnie głosować 7% potencjalnych wyborców o sprecyzowanych sympatiach politycznych (spadek o 2 punkty).

W marcu wyjątkowo niskie notowania uzyskał PSL - chęć głosowania na to ugrupowanie zadeklarowało 4% wyborców mających określone sympatie polityczne (o 3 punkty mniej niż w poprzednim sondażu). Gdyby wybory zakończyły się takim wynikiem, partia Jarosława Kalinowskiego nie znalazłaby się w parlamencie. Pozostałe ugrupowania uzyskały już tylko nieznaczne poparcie - po 2% potencjalnych wyborców chciałoby głosować na UW oraz KPEiR. W tym miesiącu zaznaczyły swoją obecność na scenie politycznej również Demokratyczna Partia Lewicy, Rodzina-Ojczyzna, Ruch Katolicko-Narodowy oraz Zieloni 2004.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*									
	IX 2003	X 2003	XI 2003	XI/XII 2003	XII 2003	I 2004	II 2004	II 2004 **	II/III 2004	III 2004
	w procentach									
Platforma Obywatelska RP	21	17	22	26	26	29	31	29	29	27
Samoobrona RP	9	10	14	12	13	11	18	19	23	24
Prawo i Sprawiedliwość	18	18	14	12	12	13	10	9	10	15
Sojusz Lewicy Demokratycznej	21	19	20	18	17	17	18	12	11	10
Liga Polskich Rodzin	7	10	6	9	8	10	8	11	9	7
Polskie Stronictwo Ludowe	7	10	6	7	6	6	5	7	7	4
Unia Pracy	5	5	4	2	4	4	3	3	3	3
Unia Wolności	4	3	4	2	3	3	2	2	1	2
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	4	2	3	5	3	1	2	3	2	2
Demokratyczna Partia Lewicy	-	-	-	0	-	0	0	0	0	1
Rodzina-Ojczyzna	-	-	-	1	-	1	1	0	0	1
Ruch Katolicko-Narodowy				0	-	0	1	1	0	1
Zieloni 2004	-	-	0	-	1	1	0	0	1	1
Inne	2	3	1	3	4	1	2	1	1	1
N=	464	423	449	389	382	464	402	455	617	426

***Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

** Badanie wykonane na zamówienie „Gazety Wyborczej”, Radia Zet i TVN

W marcu, podobnie jak na przełomie lutego i marca, jedna piąta zdeklarowanych wyborców (20%) nie wiedziałoby, na kogo oddać swój głos. Od początku roku odsetek niezdecydowanych utrzymuje się na porównywalnym poziomie, dość wyraźnie niższym niż w ostatnim półroczu ubiegłego roku.

Tabela 2

	Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?												
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XI/XII	XII	I	II	II*	II/III	III
	2003								2004				
	w procentach												
Trudno powiedzieć	30	23	26	25	27	23	22	26	21	21	19	20	20
* Badanie wykonane na zamówienie „Gazety Wyborczej”, Radia Zet i TVN													

★

★

★

W porównaniu z sondażem przeprowadzonym na przełomie lutego i marca poprawiły się notowania PiS oraz, w mniejszym stopniu, Samoobrony, natomiast pogorszyły się - przede wszystkim PSL, ale także PO, LPR oraz SLD. Tym samym zmniejszył się dystans dzielący oba ugrupowania cieszące się największym poparciem - tylko 3 punkty procentowe wynosi obecnie przewaga PO nad Samoobroną. Na trzecie miejsce naszego rankingu wysunął się PiS. Systematycznie, trzeci raz z rzędu traci poparcie, choć minimalnie, koalicja rządowa SLD-UP. Wielu sympatyków stracił także dawny współkoalicjant PSL. W miarę obniżania się poparcia dla tych ugrupowań, rosną notowania Samoobrony, której - jak się wydaje - udaje się przyciągnąć ich niedawnych zwolenników. Jeśli taka sytuacja się utrzyma, może to oznaczać, że właśnie Samoobrona będzie politycznym cieniem Platformy Obywatelskiej, czyli partią przyciągającą odmienne grupy wyborców niż liberalna PO. Jest prawdopodobne,

że spadek siły politycznej SLD i PSL zapowiada generalną zmianę układu podziałów politycznych na naszej scenie. Być może wyraziste jeszcze niedawno podziały wywodzące się z przeszłości, związane z historyczną proweniencją poszczególnych ugrupowań, powoli tracą aktualność, a ważniejszymi czynnikami organizującymi myślenie polityczne Polaków są kwestie związane ze stosunkiem do transformacji ustrojowej i oceną tego, jak się na tych zmianach wyszło.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)bym w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)bym w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)bym w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	52	20	28	1021
Płeć				
Mężczyźni	57	17	26	487
Kobiety	47	23	29	534
Wiek				
18-24 lat	54	20	27	157
25-34	58	23	19	186
35-44	47	29	24	174
45-54	54	17	29	194
55-64	49	18	33	142
65 lat i więcej	50	13	37	168
Miejsce zamieszkania				
Wies	54	20	26	369
Miasto do 20 tys.	55	24	21	131
20-100 tys.	46	22	32	207
101-500 tys.	49	23	28	193
501 tys. i więcej mieszk.	58	9	33	122
Wykształcenie				
Podstawowe	46	21	33	286
Zasadnicze zawodowe	47	24	29	260
Średnie	55	19	26	357
Wyższe	67	14	19	118
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	71	16	13	66
Prac.umysł.niż.szczębla	54	20	26	83
Pracownicy fiz.- umysł.	51	19	29	111
Robotnicy wykwalifikowani	47	22	31	79
Robotnicy niewykwalifik.	35	40	25	35
Rolnicy	59	19	21	54
Pracujący na własny rach.	62	18	21	33
Bierni zawodowo				
Renciści	52	15	33	118
Emeryci	47	16	37	205
Uczniowie i studenci	62	19	19	79
Bezrobotni	47	25	27	120
Gospodynie domowe i inni	41	35	24	38
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	63	15	22	150
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	47	27	27	72
sekt. pryw. poza rolnict.	51	22	27	184
prywatnym gosp. rolnym	61	17	22	57
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	56	18	26	117
300-399	34	33	33	82
400-599	52	20	27	201
600-800	49	25	26	176
Powyżej 800 zł	63	11	26	193
Ocena własnych war. mater.				
Złe	48	19	33	333
Średnie	49	22	30	446
Dobre	63	18	19	242
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	64	20	16	64
Raz w tygodniu	55	18	26	550
1-2 razy w miesiącu	48	29	23	142
Kilka razy w roku	47	21	32	164
W ogóle nie uczestniczy	41	14	45	101
Poglądy polityczne				
Lewica	58	15	27	160
Centrum	50	20	30	284
Prawica	65	15	20	310
Trudno powiedzieć	35	29	36	267

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	DPL	KPEiR	LPR	PO RP	PSL	PiS	RO
Ogółem	1	2	7	27	4	15	1
Płeć							
Mężczyźni	0	2	7	27	4	14	1
Kobiety	1	3	8	27	4	15	0
Wiek							
18-24 lat	0	1	6	40	0	13	0
25-34	1	1	7	30	2	24	0
35-44	0	0	10	24	5	12	4
45-54	0	0	3	29	6	14	0
55-64	2	6	13	17	4	11	0
65 lat i więcej	0	8	8	19	9	12	0
Miejsce zamieszkania							
Wieś	0	3	8	17	8	11	1
Miasto do 20 tys.	2	1	4	20	8	16	0
20-100 tys.	0	5	12	25	1	15	2
101-500 tys.	1	1	4	43	1	18	0
501 tys.i więcej mieszk.	0	0	9	43	0	17	0
Wykształcenie							
Podstawowe	0	6	8	21	6	7	0
Zasadnicze zawodowe	0	2	11	14	4	11	2
Średnie	1	1	6	33	4	21	1
Wyższe	1	1	6	40	1	16	0
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	0	0	2	47	2	15	0
Prac. umysł. niż. szczebla	0	0	11	28	0	22	2
Pracownicy fiz.- umysł.	0	0	9	28	0	23	4
Robotnicy wykwalifikowani	0	0	5	19	3	22	0
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	0	48	0	20	0
Rolnicy	0	0	10	3	14	2	0
Pracujący na własny rach.	0	0	6	51	5	18	0
Bierni zawodowo							
Renciści	0	10	10	7	6	6	0
Emeryci	1	5	10	23	7	12	0
Uczniowie i studenci	0	0	4	47	0	13	0
Bezrobotni	0	3	6	24	4	15	0
Gospodynie domowe i inni	12	0	10	19	13	10	0
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	0	0	5	22	1	22	3
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	0	0	13	38	3	24	0
sekt. pryw. poza rolnict.	1	0	5	44	1	16	0
prywatnym gosp. rolnym	0	0	12	6	13	2	0
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	0	1	10	7	11	6	0
300-399	0	4	4	16	0	30	0
400-599	0	4	9	22	4	11	0
600-800	3	4	15	26	6	16	1
Powyżej 800 zł	0	1	3	41	1	14	2
Ocena własnych war. mater.							
Złe	0	3	11	9	7	14	0
Średnie	1	3	6	30	5	15	1
Dobre	1	0	7	41	0	15	0
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	0	3	35	17	3	18	0
Raz w tygodniu	0	2	6	25	5	15	0
1-2 razy w miesiącu	2	0	4	30	6	14	3
Kilka razy w roku	2	2	5	29	4	14	0
W ogóle nie uczestniczy	0	5	0	43	0	8	0
Poglądy polityczne							
Lewica	3	1	3	10	7	8	0
Centrum	0	3	5	29	5	14	0
Prawica	0	1	11	39	2	16	1
Trudno powiedzieć	0	5	8	9	7	20	2

(continued)

Tabela 2 cd. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	RKN	Samoobrona	SLD	UP	UW	Zieloni 2004	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	1	24	10	3	2	1	1	426
Płeć								
Mężczyźni	0	28	9	3	2	0	2	232
Kobiety	1	20	11	4	2	1	0	194
Wiek								
18-24 lat	0	21	5	7	3	2	1	75
25-34	2	18	5	1	4	0	0	78
35-44	0	32	6	3	1	0	1	63
45-54	1	29	8	2	3	1	3	84
55-64	0	23	21	3	1	0	0	61
65 lat i więcej	1	23	16	4	0	0	1	65
Miejsce zamieszkania								
Wieś	0	38	5	4	3	0	2	151
Miasto do 20 tys.	0	28	15	6	0	0	0	57
20-100 tys.	2	20	10	2	1	0	0	80
101-500 tys.	0	10	14	2	0	2	3	72
501 tys. i więcej mieszk.	1	8	10	3	6	1	0	65
Wykształcenie								
Podstawowe	0	37	9	5	0	1	0	101
Zasadnicze zawodowe	0	41	7	2	3	0	1	95
Średnie	1	14	12	3	1	0	2	161
Wyższe	1	8	9	4	8	1	0	70
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	5	12	5	4	2	0	40
Prac. umysł. niż. szczebla	4	5	16	0	9	0	2	38
Pracownicy fiz.- umysł.	0	27	7	0	0	0	3	47
Robotnicy wykwalifikowani	0	38	4	5	5	0	0	27
Robotnicy niewykwalifik.	0	15	17	0	0	0	0	8
Rolnicy	0	66	0	0	0	0	4	27
Pracujący na własny rach.	0	6	7	0	6	0	0	17
Bierni zawodowo								
Renciści	0	42	15	4	0	0	0	46
Emeryci	1	19	16	6	0	0	1	83
Uczniowie i studenci	0	12	2	9	4	3	2	44
Bezrobotni	1	32	4	3	1	0	0	41
Gospodynie domowe i inni	0	34	0	0	0	0	0	8
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	2	19	15	2	5	1	0	76
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	0	15	3	0	0	0	0	26
sekt. pryw. poza rolnict.	0	15	9	0	5	0	4	78
prywatnym gosp. rolnym	0	62	0	0	0	0	4	28
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	0	47	6	7	0	0	0	47
300-399	0	31	6	0	9	0	0	20
400-599	2	32	9	3	3	0	0	83
600-800	0	14	10	3	2	0	0	73
Powyżej 800 zł	0	14	15	4	2	1	0	106
Ocena własnych war. mater.								
Złe	1	40	7	4	1	0	1	123
Średnie	0	22	10	2	3	1	1	173
Dobre	1	12	12	5	3	1	1	130
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	2	10	8	5	0	0	0	35
Raz w tygodniu	1	30	7	3	2	1	1	241
1-2 razy w miesiącu	0	24	8	8	0	0	0	54
Kilka razy w roku	0	17	14	2	7	0	3	61
W ogóle nie uczestniczy	0	12	27	3	0	0	0	34
Poglądy polityczne								
Lewica	0	16	41	9	0	2	0	76
Centrum	1	30	7	1	2	0	2	115
Prawica	0	21	0	2	3	1	1	181
Trudno powiedzieć	2	36	2	4	3	0	0	53